

S:t Lukas utbildningsinstitut

Psykiaterprogram, 90 hp

Examensuppsats på avancerad nivå, 15 hp

Vårterminen 2023

Handledare: Lilian Pohlkamp

Psykiateri med klienter som utövat våld i nära relation

- en kvalitativ intervjustudie med psykiodynamiska skolade psykioterapeuter om deras erfarenhet av psykioterapi med klienter som utövat våld i nära relation

Psychotherapy with intimate partner violence perpetrators

- a qualitative interview study with psychodynamic trained psychotherapist about their experience of psychotherapy with intimate partner violence perpetrators

Författare:

Susanna Axmin

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Bakgrund	1
3	Syfte och frågeställningar	4
4	Metod.....	4
4.1	Undersökningsdeltagare	4
4.2	Datainsamlingsmetoder.....	5
4.3	Bearbetningsmetoder.....	5
4.4	Genomförande	6
5	Forskningsetiska frågeställningar	6
6	Resultat	7
7	Diskussion	14
7.1	Metoddiskussion.....	14
7.2	Resultatdiskussion.....	15
7.3	Förslag till fortsatt forskning.....	17
	Referensförteckning.....	19
	Bilaga 1.....	21
	Bilaga 2.....	22

Sammanfattning

Inledning: Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem och ett folkhälsoproblem som måste bekämpas på flera olika sätt. Sammanfattningsvis är forskningsunderlaget för individuell psykoterapi med klienter som utövat våld begränsat och med specifikt psykodynamisk skolade psykoterapeuter ännu outforskat.

Syftet: Syftet med den här studien var att undersöka hur psykodynamisk skolade psykoterapeuters erfarenhet av psykoterapi med klienter som utövat våld ser ut. Hur arbetar man? Vad är hjälpsamt?

Metod: En kvalitativ metod. Psykodynamiskt skolade legitimerade psykoterapeuter intervjuades. Datan analyserades med tematisk analys.

Resultat: Tre huvudteman framkom med tillhörande subteman: 1. Prioritering av klientens egen traumatisering är en nödvändighet 2. Våldet är i fokus i psykoterapin 3. Relationens är av betydelse i psykoterapin.

Diskussion: Huvudfynden visade att erfarenhet fanns hos psykodynamisk skolade psykoterapeuter att bedriva psykoterapi med klienter som utövat våld. Både möjligheter och svårigheter framkom. Psykodynamiska interventioner användes i psykoterapin gemensamt med ett eklektiskt förhållningsätt. Relationen i psykoterapin användes som intervention och för att härbärgera klienten. Studiens resultat visar att psykoterapi med psykodynamisk skolade psykoterapeuter kan också vara en potentiell behandling att erbjuda klienter som utövat våld. Mer forskning behövs inom området.

Nyckelord: psykoterapi, våldsutövare, psykodynamisk skolade psykoterapeuter, tematisk analys

Abstract

Introduction: Men's violence against women is a major social problem and a public health problem that must be combated in several different ways. In summary, the research about individual psychotherapy with intimate partner violence perpetrators is limited and with specifically psychodynamically trained psychotherapists are still unexplored.

Purpose: The purpose of this study was to investigate how psychodynamically trained psychotherapists experience psychotherapy with intimate partner violence perpetrators. How do they work? What is helpful?

Method: A qualitative method. Psychodynamically trained licensed psychotherapists were interviewed. The data was analyzed using thematic analysis.

Result: Three main themes emerged with associated subthemes: 1. Prioritization of the client's own traumatization is a necessity 2. Violence is in focus during psychotherapy 3. The relationship is important in psychotherapy.

Discussion: The result of the study highlights that psychotherapy with psychodynamically trained psychotherapists can also be a treatment for intimate partner violence perpetrators. Both opportunities and difficulties emerged. Psychodynamic interventions are used in psychotherapy together with an eclectic approach. The relationship in psychotherapy is used as an intervention and as a tool to contain the client. The results of the study show that psychotherapy with psychodynamically trained psychotherapists can also be a potential treatment to offer intimate partner violence perpetrators. More research is needed in the area.

Keywords: psychotherapy, intimate partner violence perpetrators, psychodynamically trained psychotherapists, thematic analysis

1 Inledning

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem och folkhälsoproblem. Våld kostar också ett stort lidande för människor. Socialstyrelsen fick uppdraget av regeringen att sammanställa forskningen och metoder inom området och 2020 utgav Socialstyrelsen en sammanställning över metoder som kan användas med klienter som utövat våld i nära relation. Socialstyrelsens resultat är att det idag saknas tillräckligt vetenskapligt stöd i forskningslitteraturen för att någon behandlingsmetod ska kunna rekommenderas framför någon annan. Socialstyrelsen har identifierat nio metoder med ett visst vetenskapligt stöd för att förebygga återfall i brott men de används inte i Sverige (Socialstyrelsen, 2020). Johnson (2008) menar att genom att bedöma vilken typ av våldsutövare man ska hjälpa blir viktig för att planera rätt behandling. Socialstyrelsen har ännu inte fastställt huruvida psykoterapi som metod kan användas som behandling. Det saknas även kvalitativ forskning om psykodynamiskt skolade psykoterapeuters erfarenhet av att bedriva psykoterapi med våldsutövare.

2 Bakgrund

2.1 Teori

Våld är ett begrepp som definieras på olika sätt i forskningen. Inom denna studie har begreppet utgått ifrån Världshälsoorganisationens (WHO) definition: fysiskt, sexuellt, psykiskt samt försummelse. Enligt Socialstyrelsen handbok förekommer också materiellt och ekonomiskt våld. Orsaker till våld kan förstås utifrån flera perspektiv dvs strukturell, samhällsperspektiv, socialpsykologiska perspektivet samt ett individualpsykologiskt (Socialstyrelsen, 2016). Denna studie har utgått ifrån vad som betraktas som nära relation och närstående i regeringens proposition. I den konstateras att med närstående avses om det finns en nära och förtroendefull relation mellan den personen som utövar våld och den som är våldsutsatt (*Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor*, Prop. 2006/07:38).

Safran (2013) menar att psykodynamisk psykoterapi är en form av behandling som baseras på psykoanalytisk teori. Safran (2013) använder psykodynamisk terapi eller psykoanalytisk terapi men avser samma innebörd. Enligt Lemma (2018) finns det några ”nyckelinterventioner” i psykoanalytisk terapi som skiljer ut sig från andra terapeutiska modaliteter. Det finns ju flera olika teoretiska variationer inom psykoanalytisk tänkande men det finns en samstämmig grundteori som psykoanalytisk terapi vilar på. Dessa är följande: tolkning, analytisk attityd, fokus på här och nu överföring, fokus på känslor, fri associering, analys av försvar och motstånd samt användning av motöverföring. Även i Holmberg (2008) beskrivs en studie med 40 psykodynamiska terapier och 30 kognitiva beteendeterapier. Det som framkom var särskilt karaktäristiskt för psykodynamiskt förhållningsätt och teknik var arbetet med känslor, psykoterapeut som neutral part, terapeuten tolkar omedvetna känslor, önsknningar och tankar, arbete med försvar, känslor och

upplevelser knyts till situationer i det förflutna samt att psykoterapeuten uppmärksammar klienten på hans känslor som han upplever som oacceptabla.

Peter Fonagy och Target (2003) har utvecklat teorin om den mentala förmågan att förstå interpersonella beteende och relationer är en nyckel till organisationen av sig själv samt känsloreglering. Denna mentala kapacitet eller förmåga erhålls i tidiga anknytningsrelationer. Förmågan benämner de som mentaliseringsförmåga. Rydén och Wallroth (2008 citat s 92) har översatt det så här: *”Mentalisering innebär att göra egna och andras handlingar begripliga utifrån bakomliggande mentala avsikter, som önsksningar, känslor och föreställningar. Mentalisering innebär att det som finns i sinnet, finns i sinnet. Mentalisering handlar i allt väsentligt om att förstå andra och sig själv, implicit och explicit, i termer av mentala tillstånd och mentala processer.* Allen och Fonagy (2017) har skrivit vidare om trauma i relation till mentalisering. De argumenterar för att ett skifte bör ske från att vara en diagnoscentrerad behandling till att bli personcentrerad och/eller upplevelsecentrerad fokusering i behandlingen. De menar att idag behandlas trauma exempelvis med hjälp av kognitiv beteendeterapi eftersom det är det som mest är forskat på. De hävdar att upplevelsen eller erfarenheten av att ha blivit psykologiskt övergiven i känslomässiga outhärdliga stunder är alltid potentiellt traumatiserande. Detta beror delvis på grund av frånvaro av mentalisering hos individen. I en behandling där en trygg anknytningsrelation kan utvecklas i det terapeutiska paret kan också förmågan att mentalisera utvecklas. Via mentalisering kan sen tidiga outhärdliga emotionella upplevelser upplevas, uttryckas, förstås och reflekteras kring och därmed bli uthärdliga och meningsfulla.

Yakeley beskriver en psykodynamisk ansats på arbetet med våld och förståelsen av våld. Yakeley menar att psykoterapi med våldsutövare i bedömningsfas bör göras något annorlunda, kraven bör sänkas utifrån att det räcker om klienten har en nyfikenhet på sitt inre som kan utvecklas vidare, jobba på alliansen är viktigt under psykoterapin, kortare sessioner, undvika långa tystnader, jag-stödande interventioner bör prioriteras, försiktighet med överföringstolkningar, särskilt negativ sådan, använda sina motöverföringar för att undvika att bli indragna i utagerande och kollusioner. Slutligen är terapins mål att utveckla den inre psykiska funktionen så att klienten känslomässigt och psykologiskt kan börja uppleva och tolerera förluster, omsorg och empati (Yakeley, 2010).

2.2 Tidigare forskning

Litteratursökningen har genomförts på psychinfo och PEP. Sökorden ”psychodynamic therapy” och ”domestic violence” och ”intimate partner violence”, family violence, ”psychoanalytic therapy”, ”psychotherapy” ”psykoanalys och våld”, ”våld och behandling” har använts.

Det saknades studier på renodlad individualterapi och våldsutövande klienter med psykodynamisk skolade psykoterapeuter i ovannämnda databaser. Det fanns forskning inom gruppbehandling med psykodynamisk inriktning för våldsutövare.

Det fanns forskning på individualpsykoterapi och våldsutövande. Det fanns forskning på våldsutövares erfarenhet av gruppbehandling av sitt våldsutövande. Enligt Socialstyrelsen rapport om behandlingsmetoder för våldsutövare (2020) saknades det tillräckligt vetenskapligt stöd för att rekommendera en metod framför någon annan. Det fanns metoder med visst vetenskapligt stöd. Sammanfattningsvis innehöll de liknande inslag: kunskap om våld i nära relation och psykiska och interpersonella processer, analys av våldsbeteende och vad som framkallar det, arbete med att hantera tankar och känslor som hänger ihop med våldsutövande samt att kommunicera i sin relation.

Askeland, Birkeland, Lomo och Tjersland (2021) genomförde en studie med syfte att undersöka förändring hos våldsutövare som genomgått individuell psykoterapi på Alternativ till våld center (ATV) i Norge. ATV är en öppenvårdsmottagning som har utvecklat en integrativ psykoterapi med fokus på våld. De kombinerar olika terapeutiska inriktningar och interventioner för att matcha klienten. De menar att deras resultat visar på att individualpsykoterapi kan vara en lovande och eftersträvansvärd intervention till våldsutövande klienter. I studien deltog 84 manliga klienter som självskattade och genomförde intervju innan och efter behandling. Även partners tillfrågades. Det var 15 psykoterapeuter som deltog. Alla psykoterapeuterna betraktade sig själva som integrativa. Resultatet visade en minskning av våld. Upphörande av våldet korrelerade med antal sessioner.

Arvidsson & Caman (2022) intervjuade klienter som deltagit i gruppbehandling för att fånga upp bland annat deras uppfattning om behov av behandling. Resultatet visar att klienter uppfattade behandling i grupp som positivt för deras förändring men önskade mer stöd och behandling efter avslutad grupp. De uppfattade våldet liknande ett beroende och behandlingen hade tillfört att de såg sårbarhet som en styrka i stället för svaghet.

Cogan & Porcelli (2003) genomförde en studie med ett psykoanalytisk psykoterapeutiskt perspektiv på våld i nära relation. I studien ingick både utövare och utsatta. Deltagarna genomförde både gruppterapi och enskild psykodynamisk terapi. Efter 48 sessioner psykoterapi varav 16 grupp och 32 individuella sessioner minskade benägenhet till fysiskt våld enligt studien. Sammanfattningsvis visar resultatet att utövare förmådde verbalt uttrycka sin ilska i stället för att det eskalerade i fysiskt våld.

I en annan studie utförd av Lawson (2010) jämfördes två grupper varav en grupp erhöll kognitivt beteende terapi (KBT) och en grupp erhöll kognitiv beteendeterapi samt psykodynamisk terapi (PDT) för att minska partnervåld. Studien undersökte skillnader efter behandling rörande anknytning, interpersonella problem, psykologiska funktioner samt generella symtom och relationsstress. Studien visade resultat på att den gruppen som erhölet både KBT och PDT hade lägre återfall i att utöva våld i nära relation. Författaren

understryker vikten av att fortsatta studier kring om det var enbart PDT som var orsak till förbättringen eller om det var kombinationen av både KBT och PDT.

Saunders (1996) utförde en studie på gruppbehandling (136 av 218 genomförde studien) bestående av en feminist-kognitiv-beteendebehandling med en grupp som fick psykodynamisk behandling. Ingen av grupperna stack ut så till vida att den ena hade bättre effekt avseende våldsutövare. Det som studie dock kunde visa var att personer med en beroendepersonlighet hade bättre prognos i de psykodynamiska gruppbehandling än de andra. Detta menar författaren påvisar behovet av en bedömning och matchning av behandling med personlighet hos utövaren vilket i sin tur påvisar behovet av utbudet av behandling. Det fanns ingen kontrollgrupp i studien.

Sammanfattningsvis är forskningsunderlaget för individuell psykoterapi med klienter som utövat våld begränsat och med specifikt psykodynamisk skolade psykoterapeuter närmast icke befintligt. Ytterligare forskning behövs inom området.

3 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här studien är att undersöka psykodynamisk skolade psykoterapeuters erfarenhet av psykoterapi med klienter som utövat våld.

Frågeställningar:

- Hur ser leg psykodynamiska terapeuters erfarenheter ut av att bedriva psykoterapi med klienter som utövat våld?
- Hur beskrivs arbetssätt inom psykodynamisk psykoterapi med klienter som utövat våld?
- Vad upplevs som hjälpsamt eller problematiskt i psykodynamisk psykoterapi med klienter som utövat våld?

4 Metod

4.1 Undersökningsdeltagare

Sex psykodynamiskt skolade terapeuter intervjuades. Dessa sex valdes utifrån ett riktat urval. Ett krav för inkludering var att psykoterapeuterna skulle vara psykodynamiskt skolade med erfarenhet av att möta klienter i psykoterapi som utövat våld i nära relation. Psykoterapeuterna skulle vilja delta i intervju och lämna informerat samtycke. Samtliga psykoterapeuter som inkluderades var privatpraktiserande. Tre var kvinnor och tre var män.

Två provintervjuer genomfördes där det upptäcktes att fokus behövde förflyttas till erfarenheter av just psykoterapin med klienter och inte upplevelse av olika klienter.

Förfrågan skickades ut till 36 psykoterapeuter som var psykodynamisk skolade. Författaren fann psykoterapeuterna på nätet. Tre förfrågningar riktades till psykoterapeuter som författaren fått rekommenderade att kontakta för att de arbetade specifikt med våldsutövare. Tre deltagare intervjuades digitalt på grund av geografiska avstånd och tre intervjuades på plats på deltagarens arbetsplats.

4.2 Datainsamlingsmetoder

Data har insamlats från intervjuer med psykoterapeuter. Intervjuerna spelades in och sparades som ljudfiler. Intervjuerna var halvstrukturerade och utformade i en intervjuguide utifrån sex olika områden. Se bilaga 2. Områdena valdes ut utifrån författarens förståelse och erfarenhet i kombination med att ha inhämtat fakta från teori och tidigare forskning (Langemar, 2008). Halvstrukturerad intervju valdes för att intervjuerna skulle bibehålla en öppenhet för att möjlighet att fånga upp deltagarens egna erfarenheter och samtidigt bibehålla fokus på ämnet och studiens syfte (Langemar, 2008.) Författaren hade förberett följdfrågor/eller stödord under varje frågeområde. Dessa utarbetades också utifrån intervjuarens förståelse för ämnet och studiens syfte. Efter de två första genomförda provintervjuerna att det fanns en risk att stanna upp kring klientens inre och orsaker till våldet och därav betonades temat interventioner och psykoterapi ytterligare för att bibehålla fokus på studiens syfte.

4.3 Bearbetningsmetoder

Materialet från de inspelade intervjuerna genomlyssnades och transkriberades till text. Sammanlagt blev det en text på omfattande 60 sidor. Anteckningar gjordes i samband med intervjun och direkt efter intervjun. Författaren har valt en tematisk analys (TA) vilket innebär att data från intervjuerna har strukturerats utifrån teman. Teman utarbetades utifrån det insamlade materialet (Langemar, 2008). Den transkriberade texten lästes nogsamt igenom flera gånger och den text som var relevant för frågeställningen markerades. Nyckelord utifrån innehållet i texten skrevs i marginalen också de som var relevanta för frågeställningen. Samtliga nyckelord sammanställdes och resulterade i 233 kodningar. Dessa 233 kodningar sorterades utifrån skapandet av 16 preliminära teman, alltså övergripande begrepp på innehållet (svaren). Ny analys genomfördes och 16 teman omarbetades och kunde kategoriseras under tre teman med nio underteman. Därefter genomlästes texten återigen. Därefter omarbetades det igen till tre teman och sju underteman. Därefter sammanfattas materialet under varje tema med egna ord (Langemar, 2008).

4.4 Genomförande

Under februari 2022 skickades förfrågningar ut via e-post till leg. psykoterapeuter som var psykodynamisk skolade (se bilaga 1.) Samtliga leg. psykoterapeuter som fick förfrågan om intresse att delta fanns på Psykoterapicentrums hemsida. Tre mejl skickades till riktade leg. psykoterapeuter som författaren fått tips om att kontakta. Tipsen kom från leg. psykoterapeuter som svarade på utskicket men upplevde att de ej hade erfarenhet. I brevet som sändes förklarades syftet med studien samt ramen för intervjun. Författaren beskrev att deltagandet var frivilligt och konfidentiellt. Efter erhållna svar bokades intervjuerna in fram till och med mars 2022. De som visade intresse och som hade erfarenhet av målgruppen bokades tid med för intervju. Två intervjuer användes som provinterintervju. Tre intervjuer genomfördes på deltagarnas arbetsplatser och tre genomfördes digitalt via teams. Intervjuerna på plats spelades in med videokamera men utan bild. Intervjuerna digitalt genomfördes via teams och spelades in via teams. De som genomfördes digitalt gjordes så utifrån geografiska skäl då deltagarna befann sig på annan ort. Därefter transkriberades intervjuerna. Intervjuerna inleddes med presentation kring ämnet och kort bakgrund och upprepning av information som skickats ut skriftligen i samband med förfrågningarna. Samtliga intervjuer varade i 60 minuter och ramen för detta gjordes upp innan intervjuerna. Därefter påbörjades analysarbetet av resultatet.

5. Forskningsetiska frågeställningar

I informationsbrevet som sändes till deltagarna inledningsvis förtydligades information om hur studien ämnade att följa lagen om etikprövning av forskning som avser människor (*Lag om etikprövning av forskning som avser människor*, 2003:460) vilket så även har gjorts. Studien har under processens gång följt de etiska standardproceduren rörande samtycke, konfidentialitet, nyttjande och information. (Langemar, 2008). Deltagare informerades om studiens syfte och vad det innebar att delta. Information gavs hur och var resultatet skulle presenteras. Informerat samtycke inhämtades genom att författaren förtydligade deltagarens frivillighet och möjlighet att avbryta. Allt material, inspelningar, korrespondens och transkriberad text har behandlats med respekt för deltagarens integritet och förvarats låst. Eftersom intervjuer med psykoterapeuter om psykoterapi med våldsutövande klienter kan innebära en risk för att klienter kan identifieras så har materialet nogsamt granskats för att förbli helt anonymt så också deltagarna genom att tilldela samtliga deltagare ett nummer. Detta var av särskilt vikt eftersom innehållet i intervjun kan röra patientinformation så viktigt att vare sig deltagare gå att härleda samt att ingen information om klienter kan framställas så att någon känner igen sig. Allt information har nyttjats endast inom ramen för denna uppsats.

6 Resultat

Tabell 1.

Huvudtema	Undertema
6.1 Prioritering av klientens egen traumatisering är en nödvändighet	6.1.1 Egen utsatthet hos klienten uppmärksammas och behöver få ett språk
	6.1.2 Bearbetning av trauma och egen upprättelse bidrar till att sluta eller minska sitt våldsutövande
6.2 Våldet är i fokus i psykoterapin	6.2.1 Psykodynamisk ansats och interventioner i psykoterapin
	6.2.2 Eklektiskt förhållningsätt en nödvändighet i psykoterapin
	6.2.3 Tänkande och mentalisering som intervention
6.3 Relationens är av betydelse i psykoterapin	6.3.1 Alliansen betydelse och erbjudandet av en genuin relation som en intervention
	6.3.2 Psykoterapeuten i det psykoterapeutiska paret är tydlig och samtidigt härbärgerande

6.1 Prioritering av klientens egen traumatisering är en nödvändighet

6.1.1 Egen utsatthet hos klienten uppmärksammas och behöver få ett språk

Samtliga deltagare beskrev sina erfarenheter utav att ofta (inte alltid) möta klienter som hade någon form av våldsutsatthet med sig eller egen utsatthet i form av försummelse eller brister med sig. En deltagare beskrev att många klienter växt upp i dysfunktionella familjer i kaos och destruktiva miljöer och de lämnades ensamma i tidig ålder. Tidig våldsutsatthet eller brister hos klienter har skapat svårigheter som en deltagare benämnde som svag jag-struktur och brister med känsleregleringen och väldigt dålig självkänsla och krackelerad självbild. Deltagare beskrev att klienter berättat om egen våldsutsatthet i tidiga familjerelationer.

Deltagare beskrev att den egna våldsutsattheten inte kom upp i psykoterapi direkt utan först efter en längre tid i terapi började klienten prata om sin våldsutsatthet. En deltagare beskrev klienten hen möter som en liten rädd pojke som inte erfarit tillräckligt goda relationer och som dessutom kan ha blivit utsatt för mobbing av jämnåriga. Egen utsatthet kan ha skapat diverse svårigheter för klienter i livet senare menar en deltagare och kopplade sina erfarenheter av att träffa våldsutövare med en studie som heter ACE (adverse childhood experience) i arbetet, det är en undersökning som undersökte konsekvenser av olika former av utsatthet i barndomen. En annan deltagare uttryckte just att det är traumatiseringen man vill komma åt. Denne hade erfarenhet av att först arbeta med våldsutsatta och märkte efter en tid att de våldsutsatta just utsatte andra för våld. Då bytte hen ”spår” och började arbeta med personer som utövade grovt våld ofta fysiskt och /eller sexuellt.

”många är ju uppväxta i väldigt kaotiska, dysfunktionella och destruktiva miljöer, inte alla men många många är ju det tyvärr äh” (deltagare 3)

6.1.2 Bearbetning av trauma och egen upprättelse bidrar till att sluta eller minska sitt våldsutövande

Samtliga deltagare beskrev att de erfarit att bearbetning av trauma var en nödvändighet och som sedermera skapade en upprättelse hos klienten som därefter minskade våldsutövande. En deltagare gjorde en direkt jämförelse med psykoterapi med klienter som utövade våld och sedvanlig psykodynamisk traumaterapi som denne tillskansat sig. Hen menade att först måste man lägga stor vikt och lång tid på det egna perspektivet och därefter får man varsamt definiera att det är något gränsöverskridande som sker. Samma deltagare vidareutvecklade sitt resonemang att våldet blev som traumaliknande upplevelser med sammanblandning av tid och affekt.

Deltagare hade erfarenhet av att kopplingen till att vara utsatt kan vara förnekad på så sätt att klienten inte hade talat om den med någon annan, och klienten hade inte brytt sig om den. Om klienten kom i kontakt med de delarna och skapade en omtanke om sig själv, då hade klienten lättare för att identifiera sig med sin partner och sina barn. Klienten kunde också ha förminskat sin egen utsatthet var en erfarenhet. Klientens egen upprättelse av att vara våldsutsatt eller utsatt för försummelse tidigare i livet erfordrades som nödvändig för att sluta utöva våld i nära relationer senare i livet och detta var en erfarenhet flera deltagare hade med sig.

En deltagare delade sina erfarenheter kring att bearbetande i terapi krävde tid och att det var mångt och mycket ett lyckotänkande att det skall gå snabbt, ofta ville klienten dock att det skulle gå snabbt. Hen beskrev vidare att erfarenheten var att det var en av svårigheterna eller utmaningar att klienter ville avsluta för snabbt i terapi och klienten upplevde att nu kan hen allt.

Deltagare beskrev också att utifrån ett ”jagstödande” förhållningsätt så försökte hen leda klienten till framgång i sitt liv. Samme deltagare resonerade vidare att hens erfarenhet var att klienter som mår bättre under terapin klarade arbete och skola samtidigt som de minskade sitt våldsutövande. Hen jämförde det med traumatiserande barn som inte kan leka. När traumatiserande barn börjar leka då har en läkning påbörjat.

Deltagare beskrev att det fanns mycket i klientens historia som påverkat klienten i sin nuvarande relation. Att bearbeta och sörja sin utsatthet blev viktig. Deltagare hade erfarenhet att klienter beskrivit under terapin att de sökt för ångest och depression tidigare inom sjukvården som de också då hade fått behandling för men som ej hade hjälpt. Klienterna hade berättat att det aldrig funnits plats i sådana behandlingar för hens egen historia och berättelse. Deltagare hade erfarenhet av att klienten vid tiden på slutet av psykoterapin hade mindre ångest och var mindre stressad och kom till terapin med ett ökat välmående och var helt enkelt gladare samtidigt som klienten kunde berätta om upphörande av sitt våldsutövande.

”så det eg är det ju traumatiseringen man vill försöka nå via då några psykodynamiska perspektiv... ”oftast finns det ju en traumatisering bakom och den är ju viktig tycker jag va den egna upprättelsen är oerhört viktig och försoningen att man har gjort det här va annars tror jag inte..... jag tror det är det effektivaste sättet att få någon slags.... att sänka helt enkelt äh ...risken för återfall i nya brott” (deltagare 4)

6.2 Våldet är i fokus i psykoterapin

6.2.1 Psykodynamisk ansats och interventioner i psykoterapin

Att arbetet med våldsutövare är i mångt och mycket ett sedvanligt psykoteraeutiskt arbete var deltagares erfarenhet. En gemensam psykodynamisk ansats i arbetet som flera deltagare nämnde var just arbetet med motöverföringar och överföringar som en naturlig del i arbete. En deltagare beskrev exempelvis sin motöverföring i psykoterapin med klienter som utövat våld att klienten ville ha något av terapeuten. Det var psykoteraeuten som skulle ge klienten något för att sluta utöva våld, inte de själva. Deltagaren resonerade vidare att i och för sig erbjöds relationen. En annan deltagare beskrev att hen hade erfarenhet av rädsla i sin motöverföring gentemot klienten och på så vis kunde uppleva hur det var att vara i relation till klienten och detta kunde arbetas med gemensamt med klienten på så vis genom att göra det talbart om hur det kunde vara att vara i relation med just den klienten. En annan deltagare beskrev ytterligare exempel på motöverföring att inte känna rädsla utan mer omsorg och det blev då hjälpsamt för terapeuten att inte se klienten bara som en våldsam person.

Ett våldsarbete innehöll också ett arbete med försvar som förnekande och minimering och däribland primitiva försvar. Försvar som täckte tidigare utsatthet men också försvar i relation till sitt våld som utövades. Arbetet med försvar

ansågs som ett psykodynamiskt arbete av deltagarna. Några lyfte också fram just att i en psykodynamisk terapi sker ett arbete att ta tillbaka sina projektioner vilket gifter sig väl i arbetet med våldsutövande klienter eftersom i våldet återfanns just mycket projektioner på den andre eller partnern som blev utsatt, ex det är ditt fel. Erfarenheten var att det ofta förekommer mer primitiva försvar hos klienten. Ett par deltagare gav kliniska exempel på interventioner för att arbeta med primitiva försvar. De intervenerade med påstående till klienten i stället för att ställa frågor.

Några deltagare lyfte fram just psykodynamisk terapi som ett erbjudande att förstå sitt förflutna och då vad som påverkat våldsbeteendet det vill säga att se hur de hade det som barn och hur det påverkade dem idag och uppleva detta med sin psykoterapeut och gemensamt koppla ihop nutid med dåtid.

Känslorarbete beskrevs också som särskilt psykodynamiskt och inom ramen för en terapi gavs klienten möjlighet att uppleva känslorna i relation med terapeuten. Skam nämndes som en särskild känsla att arbeta med och bearbeta från flera deltagare. En deltagare kopplade exempelvis ihop upplevelsen av vanmakt som egentligen en känsla av skam och menade att vanmakt är det sociologiska begreppet. Samme deltagare resonerade att när klienten började förstå vad hen kände då brukade det innebära empati med andra och att erfarenheten var att klienten inte visste vad de kände inombords.

Någon deltagare lyfter också fram ramen och kontraktet i den psykodynamiska terapin och såg det som avgörande och att det var just det som skilde sig från annat psykosocialt arbete med våldsutövande patienter. Samme deltagare hade erfarenhet av att klienter beskrivit att när de pratade om våldet inom ramen för socialtjänst så visste klienten ej vart informationen hamnade och då blev det svårt att tala om sitt bekymmer. Klienten upplevde att socialtjänstens utredning blev en polisutredning och blev också då rädd att informationen skulle användas i vårdnadsutredningar.

En deltagare lyfte också fram avunden som också behandlas som begrepp inom den psykodynamiska litteraturen. Avunden i relation till våldsutövande var både underskattad och farlig menade en deltagare.

En deltagare lyfte fram den långa tiden som en psykodynamisk behandling kan erbjuda samt en psykoterapi med ett öppet slut som en möjlighet. Våldet kunde också ses som ett symptom på underliggande problematik likt begreppet psykosomatik.

Deltagarna delgav också sina erfarenheter av svårigheter i en psykodynamisk terapi med klienter som utövat våld. En sådan erfarenhet kunde nämligen vara att det var svårt att nå fram till klienter som varit med om mycket våld själva eller hade brister så de ej kunde komma i kontakt med sin litenhet och ett inre arbete kunde ej uppstå. Samma deltagare menade att om en psykodynamisk terapi

förblev endast tolkande och ej ett agerande i terapin kunde detta leda till att våldet fortgick samt att många klienter ville att det skulle gå fort och hade svårt för att stanna kvar i långa terapier. En deltagare beskrev att det kunde bli svårt med psykodynamisk terapi med klienter med autism eller om klientens affekter var helt frånvarande kanske pga. mediciner hen åt.

”det är en viktig del av det psykodynamiska att förstå barnet i våldsverkaren” (deltagare 1)

6.2.2 Eklektiskt förhållningsätt en nödvändighet i psykoterapin

Flera metoder och teoretiska förhållningsätt var en nödvändighet för att arbeta med våld var deltagares erfarenhet. Flera deltagare var också utbildade socionomer och hade arbetat inom andra verksamheter och institutioner där andra behandlingsmodeller använts. En deltagare lyfte särskilt upp metoden alternativ till våld (ursprung Norge) som en del av sitt förhållningsätt i arbetet och tillade samtidigt att det var helt nödvändigt. Exempel på sådant förhållningsätt kan vara att prata om kroppen, ilskans fysiologi och ett mer psykoedukativt förhållningsätt. I alternativ till vålds förhållningsätt ska klienten ta ett tydligt ansvar för sitt våldsutövande. Deltagaren resonerade vidare om sin psykodynamiska grundsyn och upplevde att den grundsynen blev ett komplement till metoden alternativ till våld. Flera deltagare benämnde sitt förhållningsätt som just eklektiskt och att ”one size don´t fit all” och som psykoterapeut behöver man matcha sitt arbetssätt med klienten och deras behov av att bli hjälpt i sitt våldsutövande.

Ett annat förhållningsätt som sågs som komplement var KBT (kognitiv beteendeterapi). Särskilt betonades beteendeanalyser som används inom ramen för KBT, situation beteende och konsekvens. En deltagare lyfte strategin ”självspråk” exempelvis när det kom till svartsjuka och som betyder att hjälpa klienten att hitta ett eget positivt självprat. Samma deltagare menade att erfarenheten var att det fungerade kanske på en yttlig nivå åtminstone men kanske hjälpte det inte till en förändring på djupare nivå men eftersom erfarenheten också var att klienter ofta avbröt i förtid så ville man som psykoterapeut skicka med dem det.

Även användandet av ett relationellt perspektiv framhölls. En deltagare hade i sitt arbete samverkat med exempelvis präster och hade erfärit att existentiella samtal om livet bidrog till sin erfarenhet av att arbeta med klienter som utövat våld. Det existentiella förhållningsättet till livet innefattade teman som relationer, trygghet samt annorlundahet och utanförskap vilket ofta hade likheter med hur våldsutövare upplevde sig själva. Deltagaren resonerade vidare att klienter brottas med upplevelse av annorlundahet och utanförskap. Ett anknytningsteoretiskt förhållningsätt speglade också upplevelsen av ett eklektiskt förhållningsätt. En annan deltagare lyfte fram den jag-stödande terapin som särskilt användbar och i samband med detta nämnde deltagaren själv att det bedömdes inte alltid som ett psykodynamiskt förhållningsätt.

” jag tänker så här en sak är viktigt. Det är liksom vi alla är ju olika så, one size don't fit all. Psykodynamisk inriktning är liksom ensamt möjligt det finns andra möjligheter också, andra sätt att jobba med det hela och är det så, att det är sätt som inte fungerar på en person så använd något annat. Försök inte med samma grej hela tiden och att det skall vara någon slags lösning på det hela det tror jag inte. Jag är övertygad om att vi behöver bli bemötta på olika sätt ”(deltagare 2)

6.2.3 Tänkande och mentalisering som intervention

Flera deltagare beskrev att deras erfarenheter av psykoterapi med klienter som utövat våld innebar ett arbete med att etablera och utveckla klientens tänkande, om sig själv, om andra och om situationen. Deltagare lyfte sin erfarenhet av att detta var en generell svårighet som klienter ofta hade. Deltagare resonerade vidare kring begreppet mentalisering som något användbart i psykoterapi. Deltagare beskrev det också som svårigheter i perspektivtagning hos klienten.

En annan deltagare beskrev det som att slå in en kil mellan impuls och handling och att reflektera och tänka om sin situation blev något nödvändigt. Genom att tänka och reflektera skapades också en förståelse för sin situation. En deltagare kopplade detta till tecken på förändring när klienten började reflektera mer.

” dels tänker jag utifrån mentalisering att liksom försöka att undersöka hur mycket den här personen kan föreställa sig det att vara någon annan i någon annans situation (Deltagare 6)

6.3 Relationen är av betydelse i psykoterapi

6.3.1 Alliansens betydelse och erbjudandet av en genuin relation som en intervention

Deltagare beskrev att terapin var en relation av två, att de navigerade gemensamt med klienten och klienten behövde känna sig värdefull. I arbetet fick klienten en möjlighet att våga visa sig sårbar med en annan människa och gemensamt var de tillsammans i mörkret. Att våga vara gemensamt i botten med klienten för att sedan ta sig upp gemensamt bedömdes viktigt och att alliansens som begrepp blev viktig. I detta möte hände något, klienten blev lyssnad på, blev bemött, blev sedd och bekräftad. En deltagare beskrev att det var detta alliansarbete som terapin byggde på med våldsutövande patienter. I detta att våga vara nära kunde patienten erkänna en saknad och en djup önskan om något annat som människa.

Det framkom av en deltagare att det psykodynamiska perspektivet erbjöd en djup genuin relation som samtidigt kunde vara skrämmande för klienten då erfarenheten var att klientgruppen hade svårigheter att just träda in i en relation. Deltagare nämnde att det blev en svårighet om klienten var misstänksam och ej kunde vara i relation. En deltagare som hade erfarenhet av att arbeta mycket med klientens känslor tillade att hans erfarenhet var att klientens upplevelse av känslor gemensamt med psykoterapeuten blev något läkande.

Flera deltagare gjorde erfarenheten att när klienten beskrev de förändrade yttre relationerna i psykoterapin så var det ett tecken på en inre förändring som hade skett. Berättelser om förändrade relationer. En deltagare exemplifierade med att klienter som kom till psykoterapin hade inga bra relationer, deras barn och partners sökte sig exempelvis inte till dem och därför när klienten kom till psykoterapin och berättade om situationer när exempelvis barnen sökt sin pappa för tröst var erfarenheten att en förändring i våldsutövande ofta hade skett. Samme deltagare beskrev också att klienten kunde uppleva känslor i direkt relation till psykoterapeuten på ett annorlunda sätt. En annan erfarenhet var att klienten separerade med sin partner i den yttre världen. Att det yttre relationsmönstret förändrade sig genom att leva ensam och inte på nytt kasta sig in relationer som tidigare. En annan deltagare hade erfarenhet av att klienten började tala annorlunda om sig själv och sina relationer. Gav ofta exempel på när det hade gått bra, samtidigt sa hen att vi kan ju aldrig veta, för vi är ju aldrig därhemma.

” jag tycker att man behöver, det är väldigt viktigt att man skapar en allians det är det ju i alla arbeten men det är väldigt viktigt här därför att den alliansen är den man skall bygga vidare på det som gör att man kanske får fram de delarna och det som gör att man inte söker för det initialt då ähm man måste skapa en tillitsfull allians för att komma åt vissa saker och då kommer det ju ofta som ketchup mer och mer” (deltagare 5)

6.3.2 Psykoterapeuten i det psykoterapeutiska paret är tydlig och samtidigt hårbärgerande

Flera deltagare berättade att som psykoterapeut i psykoterapi med våldsutövande klienter var det nödvändigt att vara tydlig, tydlig med att klienten behövde ta ansvar för våldet samt att våldet var ett gränsöverskridande beteende och benämna handlingen som våld och inte undvika det samt att bitvis också inta en psykoedukativ roll som psykoterapeut. En deltagare påtalade dock att detta ej kan komma för snabbt utan relation måste etableras först. En deltagare resonerade att det inte gick att endast tolka våldet utan det krävdes ett agerande som blev tydligheten i att benämna våldet samt att anmälan om oro för barn behövde övervägas att göra. En deltagare beskrev det som en nödvändighet att vara aktiv och tydlig kring att upplysa om konsekvenser i samhället, med rättsväsendet osv. En annan deltagare berättade att hen var tydlig med att det fanns ett ansvar för barnen i psykoterapin med våldsutövande klienter. Ett par deltagare nämnde att deras erfarenhet av att mottagningen var specialiserad på våld blev som en tydlighet och som underlättade för klienten att tala om sitt våldsutövande. En deltagare vidareutvecklade att hen berättade för klienter att hen träffat andra och det hade gått bra, det vill säga hen ingav hopp som psykoterapeut. En mer aktiv hållning än i traditionell psykodynamisk terapi nämndes som en erfarenhet. Relationen mellan terapeut och klient blev också ett hårbärgerande som ett par deltagare nämnde som särskilt betydelsefullt, psykoterapeuten hårbärgerade för att efter ett tag ge tillbaka till klienten i relationen.

”man tar emot och hårbärgerar” ”det är ju beskrivningar om den inre världen” (deltagare 5)

7 Diskussion

7.1 Metoddiskussion

En kvalitativ metod valdes som metod i den här studien. Kvalitativ metod lämpar sig för att undersöka beskrivningar av kvalitativa egenskaper och variationer (Langemar, 2008). Syftet med den här studien var att ta reda på psykodynamiskt skolade psykoterapeuters erfarenhet av psykoterapi med klienter som utövade våld. Att undersöka så öppet som möjligt deras erfarenhet. En kvalitativ metod bedömdes lämpa sig väl med studiens syfte och frågeställning. Studien fångade in olika kvaliteter av deras erfarenhet av innehållet i psykoterapi med klienter som utövade våld. Olika aspekter av psykoterapi fångades upp i denna studie och förklarades. Denna studie är av kvalitativ art och försöker inte förklara några kausala samband eller utvärdera effekt av behandling.

Langemar (2008) menar att reliabilitet står för tillförlitlighet i mätningar och används inte i kvalitativa studier och därav kommer begreppet ej att användas här. Dock kan man säga något om datainsamlingen och tillförlitligheten i dem. Enligt Langemar (2008) säger det nämligen något om en kvalitativ generaliserbarhet. Semistrukturerade intervjuer valdes dels för att hålla fokus på ämnet samt att säkerställa att alla undersökningsdeltagare fick ungefärliga likartade frågor och dels för att hålla en öppenhet inför det som skulle komma. En intressant fråga är huruvida de semi-strukturerade intervjuerna begränsade eller möjliggjorde fokus på ämnet. Det medför alltid en risk att författaren styr sin deltagare genom följdfrågorna utifrån egen förförståelse. Samtidigt ger egen kunskap möjlighet till fördjupning. Att intervjua psykoterapeuters erfarenhet av psykoterapi är en utmaning som metod då det alltid finns en begränsning utifrån huruvida resultatet blir vad de kommer ihåg eller vad som faktiskt ägde rum och önskade ska ske. Därav bad författaren om kliniska exempel. En annan metod som skulle kunnat användas skulle således kunnat vara att författaren gavs möjligheter att spela in terapier för att få direkt information och observera eller analysera intervjuer direkt. En sådan metod skulle dock begränsa kraftigt antal möjliga deltagare då det ej hör till vanligheten att psykodynamiska psykoterapeuter spela in samt att det skulle krävas ett godkännande från forsknings och etiknämnden utifrån klienters direkta delaktighet i studien.

Undersökningsdeltagare var jämnt fördelade på kvinnor och män vilket är positivt för representation från båda könen. Det hade varit intressant och tillfört studien än mer ljus huruvida information hade inhämtats hur många psykoterapier inom studieområdet som deltagarna bedrivit. Åtminstone tre av deltagarna, det vill säga hälften, hade arbetat med våldsutövare i större delen av sina yrkesverksamma liv vilket säkerställde åtminstone en gedigen erfarenhetsbank. Tre intervjuer gjordes på plats och tre digitalt vilket kan ha påverkat resultatet då man i det digitala ej blir lika uppmärksam på kroppsspråk och mellanmänskliga aspekter som påverkar intervjuaren att ställa följdfrågor och fånga upp nyanser som är viktiga. Samtidigt gav det studien styrka eftersom de samtliga som intervjuades digitalt var särskilt

riktade och hade gedigen erfarenhet av att ha träffat många klienter som utövat våld. Då detta var intervjuarens första erfarenhet av att använda kvalitativ intervju kan det ha påverkat intervjun och resultatet än om någon med mer erfarenhet utfört intervjun. Intervjuguiden var att säkra upp som ett stöd också för intervjuaren. Att genomföra provintervjuer säkerställde och gav möjlighet för intervjuaren att öva. Det finns alltid som risk för nybörjare att bli mer fokuserad på sig själv och frågorna på bekostnad av att man missar viktig information från deltagare. En annan påverkan är intervjuarens förförståelse. Intervjuaren både arbetar med våldsutövare och utbildar sig i psykodynamisk teori och det finns alltid en risk att det påverkar sättet att ställa frågor. Intervjuaren försökte motverka detta genom att ställa flera följdfrågor utifrån en ”ickevetandeposition” samt att be om kliniska exempel och be deltagare förklara mera och hur de hade kommit fram till sina erfarenheter och hur de visste att det kunde vara på det sättet som de förklarade. Intervjuaren försökte på så sätt lägga sin bias och förförståelse åt sidan. Intervjuaren använde som metod att delge sitt försök i att vara i ”ickevetandeposition” under intervjun samt att tydligt poängtera att studiens syfte var fokus på erfarenhet av psykoterapi och ej fokus på klientens inre värld och förklaring och orsaker. Provintervjuer hjälpte till att utveckla den processen. En begränsning av studiens resultat är att antalet deltagare i studien är få vilket därmed kan resultatet inte generaliseras till att det är så psykodynamisk skolade psykoterapeuter arbetar generellt. Studiens resultat kan dock ge meningsfullhet och vara användbart till andra psykoterapeuter som möter klienter i terapi som utövat våld i nära relation.

Förankring i data är ett kriterium för att bedöma validitet (Langemar, 2008). Alla intervjuer har varit inspelade, transkriberade nogsamt två gånger och anteckningar sparade för att säkerställa att information ej gått förlorat och att resultatet skulle bli väl förankrat i data. Tematisk analys valdes som metod vilket lämpade sig väl utifrån ett sätt att strukturera resultatet på ett begripligt sätt utifrån teman. Temana har nogsamt gått igenom och omarbetats flera gånger för att säkerställa att det format och gett uttryck för studiens resultat men också särskilt att de verkligen fångar deltagares erfarenheter och berättelse. Det hade varit ytterligare intressant att dela resultatet och teman med exempelvis deltagare för att ta in deras bedömning av teman eller haft ytterligare en författare som granskat teman.

7.2 Resultatdiskussion

Syftet med den här studien var att undersöka hur psykodynamisk skolade psykoterapeuters erfarenhet av psykoterapi med klienter som utövat våld ser ut. Detta som ett led i att bekämpa våld i nära relationer. Studiens resultat visar på att psykodynamisk skolade psykoterapeuter faktiskt hade erfarenhet av att bedriva psykoterapi med klienter som utövat våld, vilket inte var självklart utifrån att forskningslitteraturen inte visade på det. Det finns idag ingen renodlad forskning på psykodynamisk terapi och klienter som utövat våld. Resultatet visade på vilket

sätt psykoterapeuterna bedrev psykoterapi utifrån erfarenhet vad som var hjälpsamt för att minska våldsutövande men också svårigheter.

Ett av resultatet visade att flera deltagare hade erfarenheten av att många klienter hade egen utsatthet och ofta trauma med sig som behövde bearbetas. Det var inte nödvändigtvis egen våldsutsatthet men någon form av emotionell brist eller dålig relationserfarenhet generellt. Deltagare uppgav att sådant bearbetande skapade en egen inre upprättelse och då minskade behovet av att använda våld. Resultat visade att fokus på klientens traumatisering var viktig för att skapa upprättelse och må bättre vilket bidrog i sin tur till minskat våldsutövande. Detta kan ses i ljuset av det som Fonagy (2018) skriver om, att gå från det symtomfokuserade till det upplevelsecentrerade. I andra metoder är fokus på symtomet våld. Resultatet kan också ses utifrån en tydlig psykodynamisk ansats som verkligen lyfter ut att vår historia påverkar här och nu. Resultatet visade också att klienter som mår bra generellt, behöver ej heller använda våld att arbetet med våld är mångt och mycket ett sedvanligt psykoterapeutiskt arbete.

Ett annat resultat i studien visade också på vilket sätt psykoterapeuter bedrev psykoterapi som de hade erfarenhet av att vara hjälpsamt. Resultatet visar att fokus på våld var nödvändigt under psykoterapi, att de använde både psykodynamisk ansats, eklektiskt förhållningsätt och mentaliseringsteori. Att matcha sitt förhållningsätt till klienten som psykoterapeuten möter bedömdes viktigt. Detta är något som stämmer överens med studien från Norge som också visar på ett fokus på våldet i psykoterapi. Att förstå klientens individuella historia och förklaringar till varför just hen utövar våld. En tolkning av denna studies resultat i ljuset av den norska studien skulle just kunna vara det att fokus på det som triggar våldsutövande blir hjälpsamt oavsett sedan vilken teoretisk förankring psykoterapeuten har som grund. Gemensamt mellan klient och psykoterapeut, skapas en förståelse för klienten och gemensamma förklaringar till sitt våldsutövande i det mötet som sker. I den norska studien var psykoterapeuterna integrativa och bedrev just psykoterapi (Askeland, Birkeland, Lomo och Tjersland 2021). Deltagare i den här studien gav också uttryck för att de använde psykodynamiska interventioner och att deras kliniska erfarenheter var att detta blev hjälpsamt. De beskrev tydligt de psykodynamiska arbetssättet som en del av psykoterapi i kombination med ett eklektiskt förhållningsätt. Det psykodynamiska arbetssättet de beskrev gick i linje med det som i litteraturen beskrivs som psykodynamisk psykoterapi så som både Lemma (2018) och Holmqvist (2008) beskriver. Yakeley (2010) skriver om en psykodynamisk ansats på våld och arbete med psykoterapi och denna studies resultat visar erfarenhet av att det blir hjälpsamt med det som Yakeley beskriver, att arbeta med jagstödande interventioner exempelvis som deltagare uppmärksammat. Resultat för denna studie visar att psykoterapeuters erfarenhet är att förmågan att mentalisera har en koppling till klientens våldsutövande. Att sätta sig in i andra personers perspektiv och förståelse och förstå andras människor beteende. Flera deltagarna i den här studien hade erfarit att det var just hjälpsamt att fokusera på mentalisering och

utveckling av sitt tänkande inom ramen för psykoterapi. Att arbeta med perspektivtagning. I likhet med vad Fonagy (2018) skriver att svårigheter med mentalisering och brister i relationer kan vara en trigger till våldsutövande. Resultatet i studien visar att deltagare upplevde att klienter behövde lång tid i psykoterapi men svårigheter att klienter ville avsluta. Studier genomförda av Askeland m.fl (2019), Cogan och Porscelli (2003) påvisar likt fynden i denna studie att längden på psykoterapi är av betydande art. Detta kan bli användbart att påvisa i framtida psykoterapiarbetet med klienter att det behövs tid och det finns ingen ”quick fix. Arvidson och Caman (2022) skriver att deltagarna upplevde att de behövde mer stöd efter genomgången gruppbehandling. En tolkning av det skulle kunna vara den etablerade alliansen och det som Yakeley skriver om att de har lyckats etablera en psykologisk nyfikenhet om sig själv (Yakeley, 2010).

Resultatet av denna studie visar också på svårigheter att behandla personer som har mycket brister och inte kan lita på andra människor. Därför är det viktigt att först få en fungerande arbetsallians. Detta stämmer överens med det Yakeley (2010) menar att alliansarbetet är särskilt viktigt i psykoterapi med våldsutövare. Även Fonagy (2017) belyser att anknytningsrelationen behöver etableras för att en utveckling av ett inre arbete ska bli möjligt. Yakeley (2010) menar också att långa tystnader bör undvikas i psykoterapi vilket går i linje med resultatet i studien även kommit fram till att psykoterapeuten skall vara aktiv och tydlig under psykoterapi.

Socialstyrelsen (2020) beskriver vanliga inslag i metoder med visst vetenskapligt stöd. Resultatet i denna studie kan jämföras/ ses i ljuset av innehållet i de metoderna, nämligen: våldet är i fokus, arbetet med relationen till terapeuten och ute i livet, utveckling av tankar och förståelse av andra. Arbetet i relation till psykoterapeuten kan också ses som en utveckling av en relationserfarenhet som klienten kan använda i sina relationer utanför terapirummet. Det framhålls också att arbete med känslor genomförs vilket resultatet i denna studie visar på att ett arbete med känslor är ett viktigt inslag samt att förstå vad som triggat våldsutövande.

7.3 Förslag till fortsatt forskning

Förslag på fortsatt forskning och som skulle kunna vara i linje med denna studie är att ta reda på klienters erfarenhet av psykoterapi som utövat våld och som har erfarenhet av psykoterapi med just psykodynamisk skolade psykoterapeuter. Detta skulle ytterligare bidra med klientperspektivet. Man skulle kunna koppla på longitudinella studier som design från början av psykoterapi och därefter följa klienten under lång tid även efteråt med fokus på upplevelse av förändring och upplevelse av hjälpbehovet och hur de hanterar nära relationer långt efteråt. Det hade också varit intressant att etablera en särskild psykoterapimottagning där psykoterapeuter bedrev psykoterapi med våldsutövare som metod (oavsett teoretisk utbildning men fokus på våldet) för att då kunna intervjua klienter om deras erfarenheter. En kvantitativ forskning skulle då samtidigt kunna utföras

med att exempelvis jämföra sedvanligt psykosocialt arbete med våldsutövande klienter i form av skattning av sitt våldsutövande. Ytterligare spännande dimension av ämnet skulle samtidigt kunna vara att intervjua närstående eller fd närstående om förändring.

Referensförteckning

Akoensi, TD, Koehler, JA, Lösel, F, Humphreys, DK.(2012)Domestic violence perpetrator programs in europe, part II:A systematic review of the state of evidence.*International journal of offender therapy and comparative criminology*.57(10)1206-1225.doi:10.1177/0306624X12468110

Arvidsson,M.,&Caman,S.(2022).Treatment Experiences among intimate partnerviolence perpetrators: A qualitative Analysis.*International journal of offender therapy and comparative criminology*,1-18.doi:10.1177/0306624X221102846

Askeland,I.R.,Birkeland,M.S.,Lomo,B.,&Tjersland,O.A.(2021).Changes in Violence and Clinical Distress among men in individual psychotherapy for violence against their female partner: an explorative study. *Frontiers in Psychology*,12,1-13.doi:10.3389/fpsyg.2021.710294

Braun, V., &Clarke, V.(2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*. 3(2),77-101

Cogan, R & Porcerelli (2003).Psychoanalytic Psychotherapy with people in abusive relationships:Treatment outcome.*Journal of aggression,Maltreatment &Trauma*, 7(1-2)29-46

Fonagy,P&Target,M.(2003). Psychoanalytic Theories.Perspectives from Developmental Psychopathology.London and Philadelphia:Whurr Publishers.

Holmqvist, R &Philips, B (2008), *Vad är verksamt i psykoterapi?*.Stockholm:Liber.

Johnson,MP (2008).*A typology of Domestic Violence:Intimate terrorism,violent resistance, and situational couple violence*. Northeastern: University press

Langemar, P.(2008). *Kvalitativ forskningsmetod i psykologi: Att låta en värld öppna sig*. Stockholm:Liber.

Lawson, DM. (2010). Comparing cognitive behavioral therapy and integrated cognitive behavioral therapy/psychodynamic therapy in group treatment for partner violent men. I *Psychotherapy Theory, Reserch, Training*, 47(1), 122-133.doi:10.1037/0018841

Lemma, A.(2016).*Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*.Chichester: Wiley Blackwell.

Leyton, P., Mayes,L.C.,Fonagy, P.,Target,M.&Blatt.S.J. (Eds).(2015).*Handbook of Psychodynamic Approaches to psychopathology*.New York:The Guilford press

Prop.2006/07:38.*Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor*.

Rydén, G., & Wallroth, P. (2008). *Mentalisering. Att leka med verkligheten*. Stockholm: Natur & kultur

Saffran, J. D. (2012) *Psychoanalysis and Psychoanalytic Therapies*. Washington DC: American Psychological Association

Saunders, D. G. (1996). Feminist-Cognitive-Behavioral and Process-Psychodynamic Treatments for Men Who Batter: Interaction of Abuser Traits and Treatment Models. In *Violence and Victims*, 11(4)

Socialstyrelsen. (2016) *Våld. Handboken om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer*. Stockholm: Socialstyrelsen. Från <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2016-6-37.pdf>

Socialstyrelsen. (2020) *Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relation*. Stockholm: Socialstyrelsen. Från <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-3-6697.pdf>

Sveriges Riksdag. (2003:460). Lag om etikprövning av forskning som avser människor. Hämtad 2020-06-08 från <https://lagen.nu/2003:460>

Yakeley, J. (2010). *Working with Violence. A contemporary psychoanalytic approach*. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Bilaga 1

Förfrågan om deltagande i intervju inför vetenskapligt arbete vid Psykoterapeutprogrammet.

Jag heter Susanna Axmin och jag är student på Psykoterapeutprogrammet vid Ersta Sköndal Bräcke Högskola. Under Psykoterapeutprogrammet genomför studenter ett vetenskapligt arbete.

Syftet med min studie är att undersöka om psykodynamisk psykoterapi kan vara en behandling för personer som utövat våld i en nära relation.

För att kunna genomföra denna studie söker jag nu dig för en intervju. Har du erfarenhet av att ha mött en eller flera patienter som utövat någon form av våld mot närstående och vill dela med dig av dina erfarenheter med mig inom ramen för detta vetenskapliga arbete? Då är min förhoppning att du skulle vilja träffa mig. Har du frågor är du välkommen att höra av dig!

Samtalen kommer att spelas in med ljud och sedan analyseras. Intervjun kommer att vara mellan 45-60 minuter. Du kan avbryta ditt deltagande när som helst under studiens gång. Deltagandet kommer att vara helt anonymt. Inspelningarna kommer att hanteras konfidentiellt och förstöras när undersökningen är klar. Resultatet kommer att presenteras i en uppsats som kommer att publiceras på DiVA, det digitala vetenskapliga arkivet. Alla eventuella identifikationsuppgifter kommer att tas bort från den slutgiltiga uppsatsen. Studien behöver enligt gällande lagstiftning inte etikgranskas men kommer ändå att följa riktlinjerna enligt ”Lag om etikprövning av forskning som avser människor” (2003:460) www.lagen.nu.

Hoppas att höra ifrån dig!

Göteborg 2022-02-08

Susanna Axmin

E-post: sannaaxmin@hotmail.com

Mob: 0704- 879278

Handledare: Fil Dr. Teci Hill

Bilaga 2

Intervjuguide; frågor och följdfrågor

Våld:

Vilken erfarenhet har du av att arbeta med våldsutövande mot närstående?

Vilken typ av våld?

Patient:

Kön? Vem? Vilka svårigheter eller styrkor? Kliniska beskrivning?

Interventioner:

Vilken typ av interventioner brukar vara framgångsrika för denna typ av patient?

Varför är det bra? Kan du ge ett kliniskt exempel på hur en sådan intervention kan se ut? Och vilken den önskvärda effekten blir?

Svårigheter?

Vilka svårigheter upplever du i en terapi? Varför? Hur hanteras dem? Kliniskt exempel?

Möjligheter?

Vilka möjligheter upplever du att terapi med våldsutövande? Varför? Kliniskt exempel och beskrivningar?

Erfarenhet kliniska effekter i terapin?

Om kliniska effekter? Vilka? Varför har detta förändrats? Avsaknad av kliniska effekter? Varför?

Något du vill tillägga?

Tack!